

สรุปประเด็นการประชุมหารือคณะกรรมการดำเนินงานโครงการฐานข้อมูลกล้วยไม้ไทย
ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (อพ.สธ.-มจ.)
วันศุกร์ที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ผ่านระบบออนไลน์

.....

รายชื่อคณะกรรมการผู้มาประชุม

๑. รองอธิการบดี (ผู้ช่วยศาสตราจารย์พาวิณ มะโนชัย)	ที่ปรึกษา (แทนอธิการบดี)
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิษ วรรณไกรโรจน์	ที่ปรึกษา
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทยา เจนจิตติกุล	ที่ปรึกษา
๔. อาจารย์วัชรศักดิ์ มาเกิด	กรรมการ
๕. นายคมสัน ศรีตัน	กรรมการ
๖. นายรัฐวิทย์ สราวุธวินัย	กรรมการ
๗. นายองค์ สุริยเมฆะ	กรรมการ
๘. อาจารย์ ดร.จุฑามาศ พิลาดี	กรรมการ
๙. อาจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ตั้งตระกูล	กรรมการและเลขานุการ
๑๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เยาวนิตย์ ธาราฉาย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

๑. ดร.ปราณี นางงาม
๒. นางสาวพีรดา แก้วทองประคำ
๓. นางสาววิภาวี นิละปะกะ

รายชื่อคณะกรรมการผู้ที่ไม่มาประชุม (ติดราชการอื่น)

๑. นายพรชัย จุฑามาศ	ที่ปรึกษา
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.อบฉันท ไทยทอง	ที่ปรึกษา
๓. ดร.สมราน สุดดี	ที่ปรึกษา
๔. ผู้อำนวยการองค์การสวนพฤกษศาสตร์	ที่ปรึกษา
๕. ดร.ปราโมทย์ ไตรบุญ	ประธานกรรมการ
๖. ดร.ปิยเกษตร สุขสถาน	รองประธานกรรมการ
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ วัฒนฐานะ	รองประธานกรรมการ
๘. รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐา โพธารมณ์	กรรมการ
๙. อาจารย์ ดร.อภิดา สถาปัตยานนท์	กรรมการ
๑๐. อาจารย์ ดร.วิทยา ผาคำ	กรรมการ
๑๑. นางสาวจิราภรณ์ มีวาสนา	กรรมการ
๑๒. นายสกลิต สิทธิสัจธรรม	กรรมการ
๑๓. นายไพรวลัย ศรีสม	กรรมการ

เริ่มประชุม ๐๙.๓๐ น.

เนื่องด้วยคณะกรรมการฯ ไม่ครบองค์ประชุม เลขานุการ (อาจารย์ ดร.ทิพย์สุตา ตั้งตระกูล) จึงเรียนปรึกษาที่ปรึกษาและคณะกรรมการฯ ว่า จะหารือกันไปพลางก่อนหรือไม่ โดยต้องไม่ถือว่าการประชุมอย่างเป็นทางการโดยผู้ร่วมประชุมเห็นด้วย จึงขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พาวิณ มะโนชัย เป็นประธานการประชุมครั้งนี้ไปก่อน โดยได้กล่าวต้อนรับและกล่าวเปิดการประชุม ตามลำดับ

วาระที่ ๑ เรื่องแจ้งเพื่อทราบ

๑.๒ เลขานุการแจ้งเพื่อทราบ

๑.๒.๑ ประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการฐานข้อมูลช็อกกล้วยไม้ไทย ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เลขานุการ (อาจารย์ ดร.ทิพย์สุตา ตั้งตระกูล) เสนอต่อที่ประชุม ตามที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้จัดการเสวนาออนไลน์ เรื่อง “ชื่อนั้นสำคัญไฉน” รู้จักกล้วยไม้ไทยผ่านมุมมองนักสำรวจ เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านกล้วยไม้หลายท่าน ได้แก่ ดร.ปราโมทย์ ไตรบุญ ดร.กนกกร ศรีม่วง คุณศุภลักษณ์ ภูมิคง คุณสลิล สิทธิสังธรรม อาจารย์วัชรศักดิ์ มาเกิด คุณรัฐวิทย์ สราวุธวินัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ วัฒนฐานะ โดยมีอาจารย์ ดร.ทิพย์สุตา ตั้งตระกูล และคุณคมสัน ศรีตัน เป็นผู้ดำเนินรายการ มีบทสรุปเกี่ยวกับช็อกกล้วยไม้ในหลายประเด็นและนำไปสู่การเห็นพ้องร่วมกันในการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการฐานข้อมูลช็อกกล้วยไม้ไทย ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และขออนุญาตที่ประชุมเพิ่มชื่อคณะกรรมการดำเนินงานฯ ๒ ท่าน ได้แก่ ดร.ปิยรัชฎ์ ปริญญาพงษ์ เจริญทรัพย์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ อพ.สธ. และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองชัย จูวัฒนสำราญ คณบดีคณะผลิตภัณฑ์การเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (เลขามูลนิธิกล้วยไม้ไทย)

ความเห็นที่ประชุม ที่ประชุมรับทราบตามที่ได้เสนอมา

วาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุม

ไม่มี

วาระที่ ๓ เรื่องสืบเนื่อง

ไม่มี

วาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ แนวทางการดำเนินงานโครงการฐานข้อมูลช็อกกล้วยไม้ไทย ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๔.๑.๑ การจัดทำบัญชีรายการและการตั้งชื่อเรียกภาษาไทยของกล้วยไม้เป็นชนิดธรรมชาติในประเทศไทย (ข้อเสนอแนะจาก ดร.ปราโมทย์ ไตรบุญ ประธานกรรมการฯ สังกัดธนาคารทรัพยากรชีวภาพแห่งชาติ สวทช.)

อาจารย์วัชรศักดิ์ มาเกิด เสนอต่อที่ประชุม ตามข้อเสนอแนะจาก ดร.ปราโมทย์ ไตรบุญ ประธานคณะกรรมการดำเนินงานฯ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ทำบัญชีรายการชื่อย่อกล้วยไม้ทั้งหมดของประเทศไทย จัดเรียง A-Z เริ่มต้นด้วยสกุลก่อน แล้วเรียง A-Z เช่นเดียวกันสำหรับ specific epithet ชื่อพ้องทั้งหมดที่มีให้นำมาใส่เรียงไว้ด้วย และหากเป็นชื่อพ้องจึงใส่ไปว่าปัจจุบันเป็นชื่อพ้องของชนิดใด

○ ให้นักอนุกรมวิธานที่ทำกล้วยไม้ช่วยจัดทำบัญชี จะถูกต้องที่สุดและครบถ้วนที่สุด แต่ข้อมูลเหล่านี้ควรจะต้องทำให้ทันสมัยทุก ๖ เดือนหรือ ๑๒ เดือน เพราะมักจะมีตีพิมพ์ใหม่หรือแก้ไขข้อมูลทางอนุกรมวิธานอยู่เสมอ

○ ปัญหาที่อาจจะพบ อาจจะมีชื่อวิทยาศาสตร์ที่เป็นแบบพ้องบางส่วน ที่เป็น Auction non ซึ่งเกิดจากการระบุชนิดคลาดเคลื่อน ซึ่งแปลว่าชื่อนั้นไม่ได้เป็นชื่อพ้องจริง หากจะนำมาใส่ไว้ต้องระบุไว้ด้วยว่าไม่ได้เป็นชื่อพ้องทั้งชื่อ แต่ให้ใส่เป็น Auction non จากการระบุชนิดผิด กรณีนี้มักจะเกิดในเอกสารตีพิมพ์ชุดเก่าๆ ที่พบใน Taxonomical Nomenclature

๒. รายชื่อเรียกกล้วยไม้ชนิดนั้นที่เป็นภาษาไทย

สำหรับชื่อที่มีอยู่แล้วเดิม (อาจจะมีมากกว่า ๑ ชื่อ และหากมีมากกว่า ๑ ชื่อจะรับรองชื่อเรียกทั้งหมด หรือคัดเลือกมาเป็นชื่อทางการที่สุดเพียงชนิดเดียว ต้องมีการตกลงหารือกัน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ชื่อเดิมที่มีการเรียก ขอให้บันทึกไว้ด้วยว่ามีการเรียกชื่อนั้นๆ)

○ ให้จัดหาเอกสารรองรับการปรากฏชื่อไทยที่พบนั้น ที่เป็นเอกสารที่ค้นคว้าหรือนำมาแสดงได้จริง พร้อมปีที่พิมพ์ รวมถึงสามารถยืนยันได้ว่าปัจจุบันเป็นชื่อวิทยาศาสตร์ชนิดใดแน่ และขอให้บันทึกไว้ด้วยว่าหากเอกสารเดิมมีการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงซึ่งมีผลทำให้การเรียกชื่อไทย ต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างหนึ่งอย่างใดด้วย

○ หากไม่พบเอกสารรับรอง แต่เป็นที่นิยมเรียกจนคุ้นเคยหรือจดจำได้แล้ว ขอให้ใส่ว่าเป็นการยอมรับด้วยเหตุผลดังกล่าว ใส่วันที่รับรองและชื่อผู้ที่เสนอ และกรรมการที่รับรองทั้งหมดที่เข้ามาร่วมพิจารณา

○ ปัญหาที่อาจจะพบ ในเอกสารเดิมที่มีการเรียกชื่อกรณีเป็นการระบุชื่อวิทยาศาสตร์ผิดและมีผลต่อการเรียกสับสนกับชื่อเรียกในภาษาไทยด้วย ไม่ว่าจะเรียกผิด หรือ มีการแยกแตกขาเพิ่ม ชื่อที่มีอยู่จะควรเรียกแตกขาใดดี อาจจะต้องพิจารณาเป็นกรณีไป ทั้งนี้ขอให้มีหลักฐานพิสูจน์ความคลาดเคลื่อนและจดบันทึกไว้ในที่ประชุมทุกครั้งทีพิจารณา พร้อมผู้นำพิสูจน์และหลักฐานประกอบให้ชัดเจนและครบถ้วน หากมีข้อยกเว้นด้วยประการใดก็ขอให้ระบุไว้ด้วย

สำหรับชื่อใหม่ (ชื่อวิทยาศาสตร์ที่ไม่เคยมีปรากฏว่ามีการเรียกชื่อไทย) เสนอแนะให้ใช้หลักการร่วมดังนี้

จะมีชื่อหลักเดิมที่เรียกประจำสกุลนั้นหรือไม่ แล้วจึงตามด้วยชื่อสร้อยตามหลัง แต่ทั้งนี้ชื่อเดิมบางครั้งก็มีความซ้ำซ้อนกัน เช่น หวาย มักจะใช้กับ Dendrobium แต่ก็มีสกุลอื่นที่ขึ้นชื่อหลักว่าหวายเช่นกัน หรือมีฉะนั้นก็ตั้งชื่อใหม่ซึ่งเฉพาะไม่เกี่ยวข้องกับชื่อเรียกในสกุลเดิมเลย

○ เรียกตามสถานที่พบ จังหวัด อำเภอ ตำบล หรืออื่นๆ ที่เฉพาะ ทั้งนี้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับการกระจายพันธุ์ของชนิดนั้นจริง

○ เรียกตามลักษณะที่ปรากฏซึ่งเป็นลักษณะเด่นทางสัณฐานของพืชชนิดนั้น

○ เรียกให้เกียรติกับผู้ค้นพบ ผู้มีส่วนสำคัญ หรือชื่อที่ตั้งอยู่ในชื่อวิทยาศาสตร์

○ เรียกว่าเหตุผลอื่น ๆ เช่น เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม หรืออื่นๆ ที่มีความเฉพาะ

ทั้งนี้เมื่อตั้งชื่อเรียกแล้ว ขอให้ระบุไว้ให้ชัดเจนว่าเหตุใดจึงตั้งชื่อนั้น พร้อมจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานให้ชัดเจนว่า มีผู้ใด หรือ กลุ่มใด เสนอแนะ และคณะกรรมการในวันที่รับรองมีใครบ้าง ในวันเดือนปีที่ได้รับรอง

๓. เมื่อได้ทำการพิจารณาในข้อที่ ๒ ผ่านไปแล้ว พบว่ามีเหตุแห่งการคัดค้านหรือพบหลักฐานใหม่ว่าเคยมีชื่อเรียกแล้ว หรือชื่อที่กรรมการร่วมกันพิจารณา ในแหล่งอื่นขอทำการคัดค้าน จะต้องทำเช่นไรในกรณีนี้

๔. เอกสารหลักฐาน สิ่งตีพิมพ์ หนังสือประเภทใดบ้างที่ถือเป็นที่ยอมรับหรือไม่รับ หรือเป็นชื่อที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งริเริ่มใช้โดยที่ไม่มีเอกสารรับรอง ทางกรรมการจะต้องตัดสินใจได้ว่า กรณีเช่นนี้จะใช้มาตรฐานหรือเกณฑ์การตัดสินใจมาใช้ประกอบที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ทั้งนี้ขอให้เก็บบันทึกไว้ทั้งหมด หากส่วนใดที่เป็นชั้นความลับในการประชุมและอาจจะมีผลต่อชุดกรรมการในทางใดทางหนึ่ง พึงจะต้องคำนึงเพื่อไว้ด้วย

๕. ความบ่อยครั้งของการจัดประชุมและการแจ้งผลออกไปยังสาธารณะเมื่อได้ชื่อแล้ว จะใช้วิธีใดในการเผยแพร่และให้ถือว่าการจัดทำครั้งนี้ให้ถือเป็นมาตรฐานของประเทศไทย โดยเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน และจำเป็นจะต้องแจ้งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนใดบ้าง

ความเห็นที่ประชุม

๑) การเรียงลำดับชื่อย่อไม้ทั้งหมดของประเทศไทยโดยจัดเรียง A-Z เริ่มต้นด้วยสกุล (Genus) ก่อนแล้วเรียง A-Z เช่นเดียวกันสำหรับคำระบุชนิด (specific epithet) หากมีชื่อพ้องให้นำมาใส่เรียงไว้ด้วย โดยอ้างอิงจาก ๑) ฐานข้อมูล Plants of the World Online ของสวนพฤกษศาสตร์คิว สหราชอาณาจักร (Royal Botanic Gardens, Kew, United Kingdom) ๒) ฐานข้อมูลหอพรรณไม้ (Bangkok Forest Herbarium: BKF) และ ๓) หนังสือพรรณพฤกษชาติของไทย เล่มที่ ๑๒

๒) กรณีกล้วยไม้ที่มีการปรากฏชื่อไทยอยู่แล้วเดิม ชื่อไทยที่ปรากฏต้องมีเอกสารยืนยัน โดยชื่อที่ถูกตีพิมพ์ก่อนให้ใช้เป็นชื่อตั้งต้น ซึ่งเอกสารที่นำมารับรองการปรากฏชื่อไทยต้องมีความน่าเชื่อถือ โดยยึดหลักเอกสารที่ผ่านการรับรองทางวิชาการ ในกรณีปรากฏบนหนังสือพิมพ์ ป้ายประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์ทางการค้า โบรชัวร์ และสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ ไม่ถือเป็นเอกสารทางวิชาการ และจะถูกนำมาให้คณะกรรมการฯ พิจารณาเป็นกรณีไป

๓) ในกรณีที่กล้วยไม้หนึ่งชนิดพบการปรากฏชื่อไทยหลายชื่อในหนังสือหรือเอกสารหลายฉบับ ให้ระบุวัน เดือน ปี ของการปรากฏชื่อนั้นๆ ด้วย และนำมาพิจารณาอีกครั้ง เนื่องจากบางครั้งชื่อไทยที่ปรากฏอาจจะไม่ใช่ชื่อที่นิยมเรียก จึงถือเป็นชื่อสามัญไม่ได้

๔) กรณีกล้วยไม้ที่ไม่มีการปรากฏชื่อไทย ให้มีหลักเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ตั้งชื่อไทยตามความเหมาะสม โดยให้สิทธิผู้ตั้งชื่อพืช (Author name) ก่อน แต่หากผู้ตั้งชื่อพืชไม่สะดวก จึงจะนำมาให้คณะกรรมการฯ พิจารณาและตั้งชื่อต่อไป

๕) กรณีกล้วยไม้ที่ไม่มีการปรากฏชื่อไทย ต้องจัดลำดับความสำคัญของชนิดที่นำมาตั้งชื่อก่อน เนื่องจากในประเทศไทยพบกล้วยไม้ที่ไม่มีการปรากฏชื่อไทยจำนวนมาก โดยให้พิจารณาตั้งชื่อย่อกล้วยไม้ที่ถูกนำมาปลูกเลี้ยงและใช้ประโยชน์ในบัญชีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้

สัญญาพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) ก่อน

๖) เมื่อกล้วยไม้ได้รับพิจารณาการตั้งชื่อแล้ว ให้นำไปประกาศโฆษณาเป็นที่ทราบโดยทั่วกัน ให้สาธารณะทราบและคัดค้าน เมื่อมีการคัดค้านให้นำเหตุแห่งการคัดค้านมาให้คณะกรรมการดำเนินงานฯ พิจารณาเป็นกรณีไป

๗) เมื่อทำฐานข้อมูลเสร็จแล้ว อาจจะต้องส่งให้หน่วยงานที่ใช้ประโยชน์ข้อมูลร่วมกัน เช่น กรมอุทยาน สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อปรับแบบแผนของฐานข้อมูลให้เป็นแนวทางเดียวกัน ป้องกันการสับสน ในการเรียกชื่อต่อไป

๔.๑.๒ (ร่าง) ประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการฐานข้อมูลกล้วยไม้ไทย ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เลขานุการ (อาจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ตั้งตระกูล) เสนอต่อที่ประชุม สืบเนื่องจากการจัดเสวนาออนไลน์ เรื่อง “ชื่อนั้นสำคัญไฉน” รู้จักกล้วยไม้ไทยผ่านมุมมองนักสำรวจ มีข้อเสนอให้แต่งตั้งคณะกรรมการฐานข้อมูลกล้วยไม้ไทย ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านฐานข้อมูลกล้วยไม้ไทยให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ วัฒนฐานะ เป็นประธานคณะกรรมการฯ ศรีม่วง คุณคมสัน ศรีตัน คุณรัฐวิทย์ สราวุธวินัย และคุณศุภลักษณ์ ภูมิคง เป็นคณะกรรมการฯ ซึ่งมีอาจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ตั้งตระกูล เป็นคณะกรรมการและเลขานุการ

ความเห็นที่ประชุม ที่ประชุมเห็นชอบตามที่ได้เสนอมา โดยมีข้อเสนอแนะให้เพิ่มเติมรายชื่อนักพฤกษศาสตร์ที่จัดทำหนังสือพรรณพฤกษชาติของไทยวงศ์กล้วยไม้ด้วย

วาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ

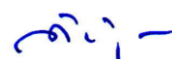
ไม่มี

ปิดประชุม เวลา ๑๒.๐๐ น.

(นางสาวพิราดา แก้วทองประคำ)

ผู้บันทึกการประชุม

(อาจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ตั้งตระกูล)

กรรมการและเลขานุการ

ผู้ตรวจรายงานการประชุม